

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань фінансової політики і банківської діяльності
19 червня 2018 року
Веде засідання перший заступник голови Комітету ДОВБЕНКО М.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...і на підході інші, ми чекати не будемо. Але з нашими з усіма колегами, хто приєднається, будемо працювати.

Ми також раді вітати на нашому засіданні: пан Яків Смолій – Голова Національного банку; Олег Чурій – заступник Голови Національного банку. Також зараз на сусідньому засіданні пані Маркарова присутня, там виступить і повернеться до нашої роботи. Ми також вітаємо від Адміністрації Президента – Анатолій Зрібняк. Є директор департаменту Мінфіну Юрій Гелетій. Також Мінекономіки – Сергій Звягінцев. Також ми вітаємо пана Вахе Варданяна – представник Світового банку. Спасибі. Віце-президент американської Торгово-промислової палати Прокопчук Тетяна. Раді вітати керівництво НАБУ пана Романа Шпека і пані Олену Коробкову. Заступник бізнес-омбудсмена Коротка Тетяна. Вітаємо.

Колеги, на підході Представник Президента України у Верховній Раді пані Ірина Луценко.

Чи можемо ми розпочати нашу роботу, колеги? Дякую.

Ми плануємо розглянути сьогодні два питання на нашому засіданні. Перше питання. Про проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення акредитування (це 6027-д, друге читання). Доповідає пан Руслан Демчак. Регламент – 5 хвилин, і обговорення.

І друге питання. Про проект Закону про валюту (8152). Президент України – автор (друге читання). Доповідає Довбенко – 5 хвилин.

Колеги, порядок денний регламент, який я зачитав, чи є якісь інші думки, чи підтримуємо цей? Голосуємо?

Хто за цей порядок денний і регламент, прошу голосувати. Дякую. Прошу опустити. Одноголосно. Спасибі.

Переходимо до обговорення першого питання 6027-д. Прошу Руслан Демчак. Вам 5 хвилин.

ДЕМЧАК Р.С. Дякую, колеги.

Вашій увазі пропонується підготовлений до другого читання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування (№ 6027-д).

За даними Національного банку більше ніж 57 відсотків кредитів сьогодні в Україні не обслуговуються, являються проблемними. Це означає, що ні відсотки, ні тіло не платиться 90 і більше днів. І більше того, переважна більшість боржників використовує всі наявні прогалини в законодавстві для того, щоб уникнути сплати по кредитах. Таким чином, даний законопроект спрямований саме на законодавче врегулювання прогалин, які використовують недобросовісні і несумлінні боржники для уникнення виконання своїх зобов'язань, і очікується позитивний ефект від його прийняття. Це зменшення таких кредитів, долі таких кредитів в майбутньому. Ну, і відповідно це буде стимулювати ринок кредитування в Україні.

До другого читання надійшло 90 правок, що засвідчує, ну, це небагато, про гарну якість редакції першого читання. І на робочому засіданні 11 червня ми спільно із представниками комітету, експертами, асоціаціями та іншими представниками регуляторів підтримали 23 повністю, 30 по суті, 10 частково правок і одну редакційно. Відхилили 26 правок.

До другого читання ми внесли такі важливі зміни.

Перше. Можливість ставити на баланс банків майно... іпотеку, щоб розформувати резерви, та, яка має обтяження заборони, арешти, що виникли після вже державної реєстрації іпотеки. Але це тепер не буде підставою у стягненні цього нерухомого майна. І арешти, і обмеження, обтяження зберігатимуться за предметом іпотеки після реєстрації прав власності за іпотекодержателем - фінансовою установою. Ну, тобто вони переходять за об'єктом.

Наразі боржники задля уникнення відповідальності ініціюють справи та в рамках їх розгляду накладаються арешти на заставне майно. Ми знаємо, що це зараз відповідно до Процесуального кодексу нового слідчі зобов'язані порушити кримінальну справу, і, на жаль, це повсемірно використовується і такі арешти накладаються в цілях невиконання боргових зобов'язань. І це призводить до неможливості реєстрації права власності за іпотекодержателем.

Другий блок. Це довідки по рахунках вкладів у банках, про оренду банківських сейфів. У разі смерті особи можуть отримувати також посадові особи органів місцевого самоврядування та уповноважені на вчинення нотаріальних дій. Тобто вирішиться проблема отримання інформації про наявне майно у спадкодавця. Тому що зараз тут якраз захищаються права саме тих осіб, які... саме споживачів, тому що якщо довідки про наявність рахунків банки давали, то про наявність депозитарних ячеек не давали. Зараз будуть зобов'язані банки це давати.

Уточнено строки позовної давності до 3 років по поруці, яка припиняється, якщо кредитор не пред'явив позов до поручителя з дня укладання договору поруки.

Четверте. У випадку незгоди позичальника із збільшенням змінювальної процентної ставки позичальник зобов'язаний погасити заборгованість за договором у повному обсязі протягом 30 календарних днів з дати отримання повідомлення про збільшення процентної ставки.

П'яте. Встановлено, що початкова ціна продажу предмету іпотеки на других прилюдних торгах становить 80 відсотків початкової вартості предмету іпотеки на перших прилюдних торгах. Тут була дискусія на рахунок того, чи потрібно іпотеку, тобто нерухоме майно прирівняти до іншого майна. Ми не погодилися і як би тут підходи по торгам по двом типам: окремо іпотека і окремо процедура по торгам іншим майном, заставним майном, не іпотекою.

Підводячи ризик, хочу сказати, що головна мета законопроекту – захистити права кредиторів від недобросовісних позичальників, і я впевнений, що ніхто з громадян, що звернувся до нас, не є добросовісними боржниками... недобросовісними боржниками, що беруть кредит, зловживаючи довірою та умисно не повертають їх. А для добросовісних позичальників ризиків немає, навпаки, ставка по кредитах в результаті може зменшитися, і при розумінні у кредитній установі про збільшення ймовірності повернення позичених коштів, я думаю, що якраз і маркетингова складова буде як за залучення клієнтів, це в першу чергу зниження ставки по кредитах. Прогалини в законодавстві потрібно прибрати в інтересах всіх українців, які обрали нас представляти їх інтереси та захищати їхні права.

Тому пропоную рекомендувати Верховній Раді України Закон про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відновлення кредитування (№ 6027) прийняти в другому читанні та в цілому. Та доручити мені очолити разом із секретаріатом комітету проведення техніко-юридичного узгодження таблиці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслан Євгенійович, дякую вам.

Колеги, нам відомо, що досить інтенсивно і конструктивно працювала робоча група. Наскільки мені відомо, дійшли практично до всіх позицій з узгодженою думкою, і це радує. Я думаю, що може нам на засіданні комітету буде менше роботи.

Але хто бажає із колег висловитися чи є якісь думки? Прошу, пан Віктор Романюк. Після нього – пан Різаненко.

РОМАНЮК В.М. Доброго дня, шановні колеги! Перше, я буду підтримувати нормативний акт в силу того, що кон'юнктура кредитного ринку така, що ми постійно перебуваємо в турбулентності, і потрібно, як колега правильно сказав, постійно треба закривати якісь білі плями, які час від часу виникають в цьому законодавстві.

Єдине, що мене, відверто скажу, лякає лукавство нормативного акту, тому що ніякого відновлення кредитування він не буде стимулювати, ми просто закриваємо якісь там проблеми, які час від часу виникають саме з вини, до речі, судової влади.

Але я б хотів інше сказати. От я пам'ятаю перший нормативний акт, який регулював ці всі питання, ще старий Закон про заставу. Коли він був запущений, знову ж таки полеміка вся проходила в ключі того, що ми зараз запускаємо нормативний акт, він закрий всі питання,

відновиться кредитування і все інше. Нічого цього не працювало в силу того, що постійно виникає зловживання саме в судовій гілці влади і постійне зловживання з боку великих позичальників. Тобто ми маємо те, що, мені здається, ми вже заслуховували ці цифри, проте порядку там 70 відсотків проблемних заборгованостей, і ця проблемна заборгованість, яка створюється великими фінансово-промисловими групами. Це говорить про одну просту штуку, що якщо шахраї захочуть знову ж таки обійти ті нормативні... ту нормативку, яку ми зареєструємо, вони без проблем це зроблять в силу того, що ми не змінюємо базову концепцію підходу до питання захисту права власності. Це комплекс, який забезпечує судова гілка влади і забезпечує правоохоронна система. Якщо сьогодні там, грубо кажучи, якісь культові там позичальники, я не знаю, Поліщук, який, от мій колега Павло Різаненко завжди каже, як там з "Ощадбанком" вони провели десятки шахрайських схем, вивели ці всі активи, він вільно пересувається по Києву, – зрозуміло, що ця вся схема буде продовжувати... і такі як Поліщуки, вони будуть генерувати далі цю всю систему, підтримувати, зловживати, розкрадати. І ми будемо постійно збиратися з вами, постійно вносити нормативні акти під от схожими назвами, тільки іншими номерами, але нічим конструктивним це все не закінчується. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Павло Різаненко, прошу вас.

РІЗАНЕНКО П.О. У мене специфічне, скажемо так, питання або пропозиція є по поправці 69 авторства Демчака, реєстраційна картка 18, вона вводить, можна сказати так, нестандартне певне рішення, яке дозволяє іпотекодержателю оформити у власність актив, навіть якщо на нього накладено якесь обтяження або арешт. Були на цю тему дискусії, і в історії нашої неодноразово зустрічалися випадки, коли актив, набутий незаконним шляхом, найчастіше, до речі, викрадений у держави, далі віддавався в заставу банкам, причому зазвичай це контрольованим банкам, тобто учасникам одного й того самого організованого злочинного угруповання. І можна сказати, що це була системна річ. Тому ця поправка визивала дуже багато дебатів.

Звичайно зараз можна говорити про те, що з тим, що половину банків із системи вивели, і залишились уже, нам хочеться вірити, що шахраїв на банківському ринку не залишилось, тому було бажання знайти якийсь компроміс. Тому по цій правці, яка робочою групою, це ще не комітетом, я зауважу, робочою групою запропоновано врахувати, у мене все-таки до неї буде пропозиція. Тут, де у нас іпотекодержатель - фінансова установа, змінити на іпотекодержатель - банк, іпотекодержателем - банком у ліквідації та іпотекодержателем - Національним банком України, тобто виключити з цієї норми всі інші. Тому що просто фінансові компанії, їх там сотні і так далі, із одними, вибачаюся, але особливого нагляду немає, і схема по легалізації викраденого майна вона залишиться.

Тому от від мене є пропозиція, в цій 69 правці замінити "іпотекодержателем - фінансовою установою" на "іпотекодержателем -банком", "іпотекодержателем - банком у ліквідації" та "іпотекодержателем - Національним банком України". В тексті двічі це відбувається – всередині тексту та вкінці. Сподіваюся, буде враховано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Пан Олег Лаврик. Прошу, колеги, теж висловиться з приводу цієї позиції, і потім – пан Руслан Демчак.

ЛАВРИК О.В. Загалом до законопроекту після доопрацювання його в другому читанні ми маємо суттєві зауваження. Зокрема, єдине я хотів би зауважити дві норми, про які щойно вже сказав Павло Олександрович, яка є в таблиці нашої... 68 в нашій таблиці роздатковій. Ну, можливо 69-а... Ну, суть правки та сама.

Тільки у мене трошки жопа позиція. Я розумію позицію банків про те, що вони хочуть взяти собі на баланс майно після невиконання іпотекодавцями свого майна в заставу у випадку недобросовісного виконання умов кредитних договорів, от, заради... Банки це хочуть взяти собі на баланс з метою збереження і розвивання коштів. Але, з другої сторони, ми можемо знову ж таки натрапити, виходячи від одної шахрайської схеми, можемо натрапити на інші шахрайські схеми. Якщо ми довіряємо все-таки судам і йдемо шляхом тим, щоб вирішувати спочатку треба справи всі в судах, а потім вже здійснювати будь-які перереєстрації з майном, то

я би все-таки схильний був того, щоб ми правку 68 і потім те саме, що її повторено в правці 81, поставили на голосуванні на комітеті, хоча вона була вже підтримана робочою групою. Якщо ми ці дві правки не приймаємо, то я готовий підтримати цей закон в цілому. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Олеже. Іван Геннадійович Фурсін.

ФУРСІН І.Г. Я думаю, что нет смысла долго говорить о том, что все знают, сколько там за четыре, за пять лет, а может быть даже надо с 2008 года смотреть период кейсов у банках и процентов проблемных кредитов портфеле, достаточно даже посмотреть на портфель державних банків, чтобы какие-то выводы сделать, не только частных. Поэтому, действительно, я скорее сторонник какого-то приоритета в пользу банков на сегодняшний день. Потому что в принципе все видят, что банк при условно равных условиях в суде почему-то статистика говорит о том, что очень часто проигрывает в каких-то судебных спорах и так далее.

Не хотел бы сегодня критиковать правоохранительную систему, но тоже такого доверия, это большой вопрос, кому мы можем больше доверять –коммерческому или государственному банку, или работникам каких-то следственных органов, которые по какой-то причине решили наложить арест временно на тот или иной объект.

Поэтому я скорее сторонник вот этой поправки, которую Руслан Евгеньевич озвучил. И считаю, что вряд ли мы что-то испортим, если это имущество окажется на банке, при том, что банков стало уже в два раза меньше чем мы имели.

Что касается того, что сказал Павел Александрович. Может быть, надо уточнить, о каких финансовых компаниях конкретно идет речь. То есть это просто финансовые компании или они как-то там трактуются широко.

РІЗАНЕНКО П.О. Я хотів би уточнити. Я спочатку був проти цієї правки взагалі, включаючи досвід той, який я бачив, саме як державні активи легалізують через викрадання державних активів, легалізують через іпотеку і через заставу і так далі. Але в результаті я згоден на якийсь компроміс, але цей компроміс саме полягає в тому, щоб прийняти цю правку, але замість іпотекодержателем - фінансовою установою згрузити... до іпотекодержателем – банком, іпотекодержателем - банком у ліквідації, тобто це ті банки, які в Фонді гарантування вкладів, і іпотекодержателем - Національним банком. Виключити всі інші. Ці установи, вони перебувають під пильним наглядом і...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, пан Лаврик.

ЛАВРИК О.В. Я хотів би просто навести приклад досвіду роботи, коли відбуваються такі випадки, коли банк пробує перереєструвати право власності на той чи інший об'єкт застави безпосередньо на банк. Припустимо, що кредитор не виконує, позичальник не виконує своїх зобов'язань в повній мірі, але веде підприємницьку діяльність. І предметом застави по суті є чи майно, чи обладнання, на якій здійснюється підприємницька діяльність. І якщо цей об'єкт застави переходить в банк, власність на об'єкт застави переходить в банк, відповідно підприємець не може далі проводити тієї діяльності і добровільно розтермінувати чи погасити цю заборгованість, можливо, з певними затримками в погашенні. Я просто боюся, що ця правка відкриє можливість рейдерства через фінансові установи для бізнесу і дасть можливість банкам з такими підприємствами працювати, скажімо, не в правовому полі.

Крім цього, ми розуміємо, що поки є обтяження на предмет застави, які викликані рішеннями, відкриттям кримінальних справ і блокуванням зі сторони відповідних органів, то банк все одно не зможе повномірним власником скористатися тим майном, скажімо, продати його на аукціоні і повернути кошти. Він все одно повинен пройти всю судову тяганину для того, щоби звільнити об'єкт застави від зобов'язань. Але цей період, який може тривати півроку, рік, два роки, реальним майном не можна буде проводити... на цьому майні не можна буде здійснювати підприємницької діяльності. Тобто по суті ми завідомо вводимо позичальників в ситуацію, коли їх позбавляють бізнесу. Тобто якщо судом визначено, що це майно вже є звільнене від всяких зобов'язань, так, будь ласка, банк може стягнути об'єкт застави, це продати його на аукціоні відповідно до процедури. Але позбавляти власника майна права поза встановленої процедури, поза судовий процес, я вважаю, є неправильним. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Прошу, пане Руслан Демчак.

ДЕМЧАК Р.Є. Шановні колеги, я, звичайно, хотів би, щоб ми потім ще вислухали і представників банків, тобто НАБУ і Національний банк. Я хотів би сказати, що ця правка є, мабуть, одною із ключових в цьому законі, тому що зараз сама основна проблема по проблемним кредитам – це якраз неможливість стягнути заставу. Те, що... Я, перше, почну із Олега Васильовича позиції, потім ще по Павла Олександровича добавлю. Тут треба ну дуже скрупульозно, тому що якщо ми зараз це неправильно приймемо рішення, то сам закон, він буде не мати як би такого результату, який очікує ринок.

Ми говоримо про те, що іпотека є першою, і після іпотеки можуть накладатися обтяження, обмеження, арешти. Ви знаєте, як у нас порушуються зараз кримінальні справи, згідно нового Процесуального кодексу слідчий практично не має можливості відмовити в порушенні кримінальної справи. Дуже часто... *(Шум у залі)* _____ . *(Не чути)*

ДЕМЧАК Р.Є. Так, дуже часто це використовується якраз недобросовісними позичальниками для того, щоб унеможливити стягнення по простроченому кредиту.

Олег Васильович, знаю точно, що ні один банк не зацікавлений, щоб бізнес позичальника, який генерить доходи, він зупинився. І тому в даному випадку яка є проблема?

Перше. Ми вирішуємо питання із регулятивним капіталом і із резервуванням, тому що, якщо мало того, що банк видав гроші позичальнику, який не обслуговує кредит, крім того, якщо цей кредит не обслуговується, він його резервує в повній мірі, і ці гроші знімаються з регулятивного капіталу, а після проведення стягнення по крайній мірі банк може розрезервувати частину своїх резервів і покращити собі баланс. Це перша задача.

Друга задача. Він стає хоча б учасником цих судових, що ви говорите, процесів. Тому що, коли є якісь кримінальні справи, які не відносяться до нього, і коли є, це може бути поручитель, по поручителю може бути, то він може таким чином перевищити стягнення, вступити хоча б в цей процес.

РІЗАНЕНКО П.О. *(Не чути)*

ДЕМЧАК Р.Є. Тепер на рахунок того, чи мають це бути тільки банки, Фонд гарантування вкладів. До речі, Фонд гарантування вкладів по Закону про Фонд гарантування вкладів і так це може робити. Це вже прописано у Законі про Фонд гарантування вкладів. Національний банк само собою, треба додати, я тут з Павлом Олександровичем погоджуюся.

Що стосовно інших фінансових установ. Давайте пропишемо ще факторингові компанії, виключно діяльністю яких є якраз саме факторинг по покупці тих зобов'язань, кредитних зобов'язань, які часто зараз факторингові компанії купляють у Фонду гарантування вкладів, щоб ми цей ринок не блокували. Для чого, чому тільки по банкам? Якщо ми додимо через факторингові компанії, можливо, тут скаже Національний банк свою думку, ну можна в такій редакції приймати цю правку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Павло Різаненко і потім представнику Нацбанку дамо слово.

РІЗАНЕНКО П.О. Мабуть, да, ми хочемо почути Нацбанк, але я також хотів саме Нацбанку поставити запитання. В сьогоднішніх умовах, ви просто в своїй відповіді підтвердіть це або спростуйте, будь ласка. Наскільки я знаю, згідно нормативних актів, по кредиту, по якому є застава, тобто банк іпотекодержатель, але, якщо на це майно накладено арешт в рамках кримінального провадження, то наскільки я пам'ятаю, можливо щось змінилося за останній рік, але в такому випадку резервування відбувається в розмірі 100 відсотків розміру цієї застави, так було, я точно знаю, що рік тому назад ще так було чи щось змінилося.

Тепер друге питання. Навіть якщо ми, от мій колега каже, що це потрібно, така норма дозволить, скажемо так, розрезервувати, да, там щось. Підтвердьте це, будь ласка, чи спростуйте.

Добре, є майно, воно в іпотеці, на нього накладений арешт. Якщо ми приймемо дану норму, яка пропонується цією правкою, то навіть не дивлячись на те, що вона перебуває в арешті, в якомусь кримінальному провадженні, іпотека... іпотекодержатель може переоформити право власності на це майно на себе. Але знову все одно воно перебуває під арештом у кримінальному провадженні. Які наслідки для резервування і взагалі ситуації в даній

ситуації от згідно діючого законодавства і якщо буде прийнята така норма? Можна, будь ласка, прокомментувати саме від Національного...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

У нас хто: пані Козлова чи, Яків Васильович, ви? Пані Колова? Начальник...

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Тоді, тоді давайте, Олена Коробкова від... А, Роман Васильович Шпек від НАБУ, представник банківського, і потім – пані Козлова.

ШПЕК Р.В. Шановні колеги, ми маємо багато прикладів з багаторічної діяльності, коли недобросовісні позичальники блокують стягнення на майно через штучні арешти, а самі ведуть свою господарську діяльність. Повірте, що на сьогоднішній день після всіх тих заходів, які вжиті органами влади і регулятором, банківська система докапіталізована, має достатню чи навіть надмірну ліквідність, і в нас сьогодні стоїть питання, кого кредитувати. Ви часто задаєтесь питаннями: от не кредитують. Мені аналітики порахували, що рівень кредитів у корпоративному секторі серед тих позичальників, які завжди виконували свої зобов'язання по обслуговуванню кредитів, ріст в цьому році – 26 відсотків, у валюті – 21 відсоток ріст кредитування. Ну, але надто мала частина тих позичальників, які виконують свої зобов'язання, і через те це великого ефекту на економіку, на загальний економічний ріст не справляє.

Все, що говорив пан Демчак, підтримую, окрім того, що це захист кредиторів. Ні, колеги, це відновлення кредитування. Ви даєте можливість нам, банкірам, приймати ризики. Тому що цей проект закону, який, ми віримо, що ви приймете, він мінімізує схеми непогашення кредитів. Він перекриє ті механізми ухилення поручителів, ми отримаємо доступ до державних реєстрів для кращої оцінки фінансового стану позичальника. Повірте, ви бачите, що в багатьох банківських установах сьогодні ставки за депозитами нижчі, як могла б говорити про це поточна ситуація. Виходячи з рівня інфляції, виходячи із ставки рефінансування Національного банку, по простій причині, ми не маємо що робити з тими грошима.

Я прошу вас прийняти закон в запропонованій редакції з тими змінами, і ви будете, скоро теж йдете в народ, скоро йдете розказувати в черговий раз, що ви достойні бути обраними. Ми вам допоможемо, відновивши кредитування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо. Дякуємо вам.

Пані Ольга, ви можете? Суть зрозуміла, прокоментуйте. Дякую.

КОЗЛОВА О.І. Так, зрозуміло. Я хочу одразу сказати, що ми цілком підтримуємо цей проект, оскільки він базується на практиці застосування норм і забезпечує можливість реалізації в першу чергу банкам, які є кредитодавцями своїх прав. Тому цей закон є дуже потрібним.

А питання, яке зараз обговорюється, ми підтримуємо правки, які пропонуються, оскільки це забезпечить реєстрацію за іпотеку держателям прав на майно, яке до нього переходить. І забезпечує права цих осіб, як Національного банку, так і комерційних банків, тобто закріплює це майно за особою, до якої воно перейшло. В той же час залишаються ті обтяження наступні, які були після цього, але залишається право за заставодержателем. Ми підтримуємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. То я так розумію, ви підтримуєте чи ту, чи іншу правку, для вас вони можуть бути прийнятними, я так зрозумів?

КОЗЛОВА О.І. Ви маєте на увазі уточнення, хто така фінансова установа іпотекодержатель, ще уточнення. Ми не заперечуємо проти уточнення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Є пропозиція пана Різаненка чітко зафіксувати, що це може бути банк, банк у ліквідації або Національний банк, а пан Демчак каже, що це може бути фінансова установа.

КОЗЛОВА О.І. Мова йде про нерухоме майно в цій статті.

РІЗАНЕНКО П.О. Є арешт, надається іпотекодержателю фінансовій установі, це та правка оригінальна пана Демчака, яка є. Моя пропозиція звузити це коло до іпотекодержателя - банку, іпотекодержателя - банку у ліквідації та іпотекодержателя - Національного банку України.

КОЗЛОВА О.І. Я зрозуміла, нам це не принципово, оскільки права і банку, і Національного банку будуть захищені у будь-якому випадку у будь-якій нормі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре.

РІЗАНЕНКО П.О. Є ряд установ, які підпадають або не підпадають.

ДЕМЧАК Р.Є. Була пропозиція третя просто. Через кому записати "а також фінансові компанії, виключним видом діяльності яких є факторингова діяльність.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто, колеги, ми можемо виходити на підсумки нашої дискусії?

РІЗАНЕНКО П.О. Ні. Я вибачаюся, але Національний банк не відповів на запитання щодо резервування. У мене було конкретне запитання по резервуванню. Прохання, будь ласка, надайте відповідь, щоб члени комітету мали повну інформацію, коли вони приймають рішення. Проінформуйте. Сьогодні при накладенні арешту по кредиту, є кредит, у нього є заставлене майно, забезпечення цього кредиту, є іпотека. Якщо на це майно є арешт, чи здійснюється, не здійснюється стовідсоткове резервування? Раніше здійснювалося точно, рік назад я перевіряв. Це одне питання.

І друге питання. Навіть якщо банк... іпотекодержателю переформив майно на себе, яке перебуває в арешті, там є накладений судом арешт, які відбуваються відображення цього у фінансовій звітності? Є якийсь резервування по цьому активу чи ні? От у мене два питання. Будь ласка, я дуже прошу, щоб просто депутати свідомо мали можливість оцінити прийняти рішення.

_____. Павло, немає зараз відповіді на ваше запитання, потрібно юридичну консультацію отримати. Я не готовий сказати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, чи можемо ми виходити на підведення підсумку дискусії? Тоді, якщо інших немає думок, я розумію так. Ми можемо голосувати з двох позицій.

Позиція перша. Нам треба окремо визначитися по 69 правці, я так розумію, а потім голосувати в цілому.

Що стосується 69 правки. Є точка зору і 69 правка пана Демчака, де зафіксована іпотекодержателем тільки фінансова установа. Да, широка категорія. Є пропозиція пана Різаненка, де він звужує і каже, що це може бути тільки банк і банк у ліквідації, Національний банк. Прозвучала тільки що як компромісний варіант, пан Демчак сказав, що ми можемо...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. ...третій варіант як компроміс. Третій варіант як компроміс можливий, дійсно, ми будемо голосувати. Щодо ваших трьох позицій іпотекодержателя дописати "фінансова компанія, виключним видом діяльності якої є факторинг". От ми мусимо дискутувати з приводу...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Значить, колеги, якщо пан Демчак запропонував тільки дописати, ми можемо голосувати тільки дві: або ту, що з включенням фінансової компанії, де є факторинг, або ту, яку запропонував пан Різаненко. Інших немає думок?

Тоді я ставлю у плані надходження. Пан Різаненко запропонував у редакції тільки за іпотекодержателем - банком, іпотекодержателем - банком у ліквідації та іпотекодержателем - Національним банком і за текстом. У вас цей текст є перед очима.

Хто за дану пропозицію, прошу голосувати. За пропозицію Різаненка. Да. Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Один, два, три. Прошу опустити. Хто – проти? Хто – утримався? Раз, два, три, чотири, п'ять. Прошу опустити.

Тепер ставлю пропозицію як можливий компроміс. До цих трьох позицій дописуємо: фінансова компанія, виключним видом діяльності якої є факторинг. Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Хто – за? Раз, 2, 3, 4. Прошу опустити. Хто – проти? 1, 2, 3. Хто – утримався? 1. *(Шум у залі)* Ні, ні, один, він з нами, він голосував. Да, один утримався, да.

_____. *(Шум у залі)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чотири – за, 3 – утримались, 1 – проти. *(Шум у залі)* Раз, 2... 8, да.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Він потім залишив.

_____. Там я думав, що це переголосувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переголосувати? Добре-добре, нема питань.

Хто за цю правку, яка як компроміс може бути?

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Окреме, можна голосувати, якщо ви...

_____. За одну можна і за другу?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Тому хто за цю пропозицію як компроміс, я її ставлю, правильно я зрозумів?

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, як пропозиція, да, ну, бо вона була одна, а потім друга, тому...

Добре, оновлена, оновлена, будемо так говорити. Хто за цю оновлену версію, прошу голосувати. Хто – за? 1, 2, 3, 4. Хто – проти? 1, 2, 3. Хто – утримався? 1.

От так ми і підтвердили це. Да, поправка не проходить, і ніяка не проходить. Тоді лишається, лишається...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да. Да, вона лишається в тексті, да.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, то, що було в першому читанні, залишається, я до того. Те, що було, без правки, без правки, да. Без правки, конечно.

_____. Перше читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. Перше читання, да.

Тепер, колеги, таким чином, я ставлю...

ДЕМЧАК Р.Є. Ви тоді поставте, поставте тоді правку на підтвердження, бо щось незрозуміло, якось ми проголосували...

ГОЛОВУЮЧИЙ. А ми в залі будемо ставити, в залі. Я тебе прошу, яка різниця, в залі будемо ставити. Там будуть юристи, все буде... дискусія. Нащо нам зараз час тратити? Відхилено. Зараз, да. Зараз немає. А в залі ми можемо ставити на підтвердження, на відхилення, на все можемо.

Тому друзі, таким чином, я ставлю на голосування пропозицію, яку вніс в доповіді...

_____. ...ставити на дві правки 69 і 81, в якій суть та сама, але вона прописана ще є в іншій частині законопроекту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 81-у подивіться у вашому тексті, 81-у. 81-а, але вона врахована. Да, да, подивіться. Чи 84-а? Може 84-у ви мали на увазі? Да. _____.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, таким чином, ми можемо виходити на остаточне голосування по даному законопроекту. Була внесена пропозиція рекомендувати Верховній Раді проект Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України про відновлення кредитування (№ 6027-д) прийняти у другому читанні та в цілому.

Другий пункт. Доручити Демчаку спільно з секретаріатом комітету провести техніко-юридичне узгодження порівняльної таблиці.

І третє. Я пропоную співдоповідачем від комітету визначити заступника голови комітету пана Демчака.

Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Одноголосно. Дякую, колеги. Таким чином, ми перше питання розглянули.

Друге питання, колеги, про Закон про валюту. Дозвольте мені доповісти за результати роботи робочої групи. Хочу сказати, що інтенсивно протягом попередніх двох тижнів працювала робоча група з участю представників бізнесу, представників різних державних інституцій, у співпраці із Національним банком, експертами, консультантами. Я щиро дякую народним депутатам і їхнім помічникам, які теж дуже активно долучилися до цієї роботи. Хочу сказати, що всього було двісті, є 273 правки. Враховано 157, відхилено 115. В цих, що

враховано, там є дві редакційно, частково – 30 і по суті – 21. Ми сьогодні на комітеті винесли тільки одну правку 261, яку я хотів би, щоб ми обмінялися думками в цьому тексті.

261 правка, подивіться, вона для обговорення. Одна єдина правка. У вашому тексті про валюту, про валюту подивіться. Да. Це 110 сторінка. Для всіх, бо я знаю, що в цьому залі практично всі переживають за те, в якому вигляді ми запропонуємо Верховній Раді остаточний варіант законопроекту. Хочу сказати, що ми внесли кілька важливих змін.

Перше. Була прийнята пропозиція щодо зміни назви, оскільки більшою мірою закон стосується не регулювання валюти як такої, а дій з валютою, тобто валютних операцій, про що зазначено і в преамбулі теж, і тепер у назві.

Друге. Ми серйозно посилили основну концепцію закону – все, що не заборонено, дозволено, зокрема розширені відповідні принципи щодо свободи здійснення операцій, в тому числі вільного відкриття рахунків. Встановили принципи підзвітності і прозорості НБУ при регулюванні і нагляді, доповнили концепцію презумпції правоти суб'єкта операції у разі неоднозначного трактування норм законодавства.

Третє. При цьому з метою збалансування інтересів держави ми чітко встановлюємо, що здійснення зазначеної свободи може обмежуватися у трьох випадках лише. Перше – це коли застосування Національним банком заходів захисту валютного монетарного ринку держави, тут записано. Друге – застосування санкцій у сфері нацбезпеки або виконання міжнародних рішень про санкції, ну, зокрема можуть бути й ООН. І третє – це обмеження конкретних операцій у межах законодавства про протидію відмиванню коштів і фінансового моніторингу, все.

Четверте. Уточнення норми щодо можливості здійснення окремих розрахунків в іноземній валюті на території України, зокрема за цінними паперами, номінованими в іноземній валюті, а також за договорами страхування життя та розрахунками за факторингом. Паралельно структуровані норми щодо валютного ліцензування небанківських фінансових установ.

П'яте. Прямо визначена можливість торгівлі валютою на міжнародних валютних ринках відповідно до рекомендацій Єврокомісії.

Шосте. Уточнено і деталізовано з метою уникнення нечіткого законодавчого визначення норми щодо порядку валютного нагляду, який стає новим ризикорієнтованим інструментом Нацбанку замість діючої консервативної системи валютного контролю.

Сьоме. Структуровано та більш чітко описані заходи впливу та механізм їх використання за порушення валютного законодавства.

Дев'яте. Лібералізована порівняно з існуючим порядком стаття щодо обмеження строків дій експортно-імпортних контрактів, зокрема Нацбанку надано право встановлювати мінімальну межу контрактів, на якій розповсюджуються такі обмеження. Також більш чітко описані механізми індивідуального погодження строків розрахунків та стягнення пені за їх порушення.

І дев'яте. Унормовано порядок функціонування чинних на момент вступу в силу закону валютних ліцензій.

Хочу сказати, що всі новації, а також інші дрібні уточнення і так далі, яких не виникало дискусій, ми їх врахували. Але найбільше мова йшла про застосування заходів захисту, де було найбільше правок і де найбільше ми попрацювали. Хочу сказати, що тут теж ми в результаті дискусії досить чіткіше визначились із цією статтею. Перелік заходів захисту зазначених в законі не є кінцевим, оскільки він є досить широким і ми не можемо наперед передбачити всі можливі інструменти, які ми мусимо озброїти Нацбанк задля стабільності фінансової системи. Але нормативно-правовими актами цей перелік має бути визначений, причому у виключному вигляді. Отже, застосування будь-якого з них не стане ні для кого абсолютним сюрпризом, що є неприйнятно. Ми хочемо це зробити як в цивілізованому ринковому середовищі Європи і світу.

Так само на рівні закону ми не можемо чітко визначити критерії або ознаки, які стануть підставою для застосування заходів захисту. Тому ми віддаємо визначення цих факторів Нацбанку, який буде займатися цим на практиці, але зазначаємо, що загальну інформацію щодо даних, які беруться до уваги, теж буде опубліковано як нормативний акт.

І тепер що стосується повноважень щодо застосування заходів захисту. Вони визначені у рядку 119 таблиці на 56 сторінці у вас. При формуванні кінцевого варіанту пропозицій ми виходили з необхідності балансування двох ключових норм: необхідності надання НБУ достатньої оперативної свободи задля своєчасного і миттєвого реагування на загрози стабільному валютному ринку, а з іншого боку необхідності нівелювати можливі зловживання, бо від заходів валютного захисту страждатимуть не лише банки, а й вся економіка країни.

Запропонована композиція виглядає наступним чином. Загалом правління Нацбанку має право самостійно приймати рішення про первинне застосування і продовження строку захисту... заходу захисту кожний раз не довше ніж на 6 місяців. Але такі повноваження ми балансуємо наступними компенсаторами. Перше: при прийнятті рішення щодо продовження строку дії заходу захисту або при повторному його застосуванні менше ніж через 6 місяців після закінчення строку дії попереднього аналогічного правління має отримати погодження Ради НБУ, але не на застосування конкретних заходів захисту, а на підтвердження актуальності ознак кризи, що більше відповідає функціям Ради Нацбанку як органу макроекономічного контролю згідно Конституції.

Другий компенсатор – це є загальний строк дії кожного конкретного заходу захисту, він не може бути більшим за 18 місяців протягом 24 місяців з дати первинного застосування.

Останнім компенсатором є підвищення публічності і прозорості рішень НБУ щодо застосування обмежувальних заходів у разі ненадання НБУ звіту про застосування попереднього заходу захисту, не може бути продовжено строк його дії навіть за погодження Ради НБУ. До речі, цієї статті взагалі не було. Ми її виписали по-новому про підзвітність і публічність Національного банку в цій справі.

Я хочу сказати, що ми в суботу всім членам комітету направили порівняльну таблицю. У вас була можливість уважно почитати, звірити ще раз із експертами, своїми помічниками, які були і брали участь у всіх цих засіданнях. Я думаю, що прийняття цього закону це буде серйозним кроком у валютній нашій лібералізації, яку ми хочемо на шляху євроінтеграційного нашого вектору розвитку країни зробити разом з вами усіма.

На завершення хочу сказати. Ми дякуємо, особливо експертам, які дуже часто нас виручали в тій дискусії, коли дискусія заходила, можливо, навіть в якийсь глухий кут, але ваші професійні рекомендації і консультації допомагали нам вийти на узгоджений текст. Я сподіваюся, що оцей досить серйозний крок, який ми робимо разом з вами, буде належним чином оцінений і бізнесом, і банківською спільнотою, і нашим українським суспільством. Щиро дякую.

Хто бажає висловитися? Прошу, Яків Васильович Смолій.

СМОЛІЙ Я.В. Доброго дня, ще раз шановне товариство. Мені приємно, що минув лише один місяць, як проект Закону про валюту і валютні операції був схвалений в першому читанні, і ми вже знову зібралися, щоб обговорити його подання до другого читання. Це свідчення того, наскільки важливим і довгоочікуваним для нас всіх є перехід України до ліберального, прозорого і зрозумілого валютного регулювання. Чверть століття українська економіка функціонувала за архаїчними принципами декрету про систему валютного регулювання і валютного контролю, чий заборонний характер відлякував іноземних інвесторів і не сприяв розвитку вітчизняного бізнесу.

Безперечно, всі ми присутні тут згодні, що Україна готова, нарешті, перейти до свободи проведення валютних операцій за європейським зразком. Протягом останніх десяти місяців і особливо з моменту прийняття законопроекту в першому читанні Національний банк, бізнес-асоціації, банки, експерти, народні депутати, міжнародні організації працювали пліч-о-пліч, щоб виробити спільне бачення майбутнього валютного регулювання в Україні. Ми проаналізували альтернативний законопроект, з якого необхідно врахувати низку правильних і корисних для української економіки і інвестиційного клімату норм. За місяць також було оброблено понад двісті зауважень та пропозицій народних депутатів.

Наразі проект Закону про валюту і валютні операції відображає не лише бачення Президента, який подав його до Верховної Ради, і Національного банку, який його розробляв з

кіncia 2016 року, а й потреби безпосередньо ділових кіл. Ми, Національний банк України, сподіваємося, що ви підтримаєте цей законопроект до розгляду в другому читанні вже цього тижня.

Перш ніж розпочнеться дискусія, я хочу наголосити: в законі вкрай важливо не порушити інституційну незалежність Національного банку України і зберегти його здатність виконувати своє призначення забезпечувати фінансову стабільність. Законопроект не передбачає розширення повноважень Національного банку, він лише дає йому можливість стати на захист економіки і фінансової системи України в разі кризових явищ, незалежно від їх природи та перебігу.

Прийняття Закону про валюту і валютні операції дасть зелене світло для більш швидкої та повномасштабної валютної лібералізації, на яку давню очікує бізнес і інвестори. Значну кількість болісних валютних обмежень ми зможемо прибрати одразу після набуття чинності закону. Насамперед бізнес та фізичні особи зможуть інвестувати закордон, без потреби отримувати індивідуальні рецензії. Також багато полегшень відчує бізнес, який здійснює зовнішньоекономічну діяльність: поступово за наявності сприятливих макроекономічних умов ми будемо один за одним прибрати і решту чинних валютних обмежень, аж поки не настане повна свобода проведення валютних операцій. Бізнес та населення зможуть самостійно вирішувати, коли і як проводити валютні операції без обмежень чи необхідності отримувати дозвіл регулятора.

Звичайно, вільний рух капіталу – це широкі можливості, які покращать інвестиційний клімат і сприятимуть економічному розвитку країни. Разом з тим, це зробить українську економіку більш вразливою до різноманітних шоків, передбачити які зазвичай неможливо. Тому більша свобода покладає на Національний банк, який відповідно до закону відповідає за цінову і фінансову стабільність, ще більшу відповідальність.

Ми повинні мати достатньо можливостей, щоб запобігати потенційним ризикам і загрозам, однак неможливо заздалегідь знати, якою буде природа наступної кризи і які інструменти Національному банку знадобляться для її подолання. Новий закон розраховано на десятиліття дії і в майбутньому. І сьогодні ми просто не можемо передбачити навіть умови, в яких буде працювати фінансовий сектор за декілька десятків років. Відповідно будь-які конкретні речі, які ми пропишемо сьогодні, можуть в майбутньому не відповідати реальності. Саме тому запропонований проект Закону про валюту і валютні операції рамковий і не містить специфіки.

Незалежність центрального банку у запровадженні захисту і заходів на випадок кризи – це невід'ємна умова макроекономічної і фінансової стабільності. Фактично, у Національного банку будуть зв'язані руки у можливостях проводити швидку і масштабну валютну лібералізацію, якщо він не матиме достатньо повноважень для підтримки фінансової стабільності.

Суть цього ліберального закону буде вихолощена, якщо до нього не передбачити відповідні повноваження Національного банку. Ми переконані, що ці повноваження не стануть на заваді економічному розвитку, адже розуміння, що Національний банк стоїть на захисті економіки, створює більш надійне бізнес середовище, крім того, це стандартна міжнародна практика. Тому на важливості збереження відповідних норм в законопроекті наголошують і міжнародні партнери України: Міжнародний валютний фонд, Європейський банк реконструкції і розвитку, Світовий банк, представництво Європейської комісії в Україні. Всі вони переконані, що законопроект повинен передбачити для Національного банку достатньо повноважень та інструментів, щоб вчасно та ефективно реагувати на кризові явища.

Дякую за увагу. І сподіваюся на вашу підтримку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Яків Васильович.

Хочу повідомити, що до нашої розмови на засіданні приєдналися народний депутат Крулько Іван Іванович, якого правки були до цього закону, і виконуючий обов'язки міністра фінансів пані Маркарова Оксана Сергіївна.

Так, хто бажає ще висловитись? Прошу, Іван Іванович Крулько.

КРУЛЬКО І.І. Дякую, Михайло Володимирович.

У мене питання такого спочатку організаційного характеру. Чи правильно я розумію, що наше обговорення цього законопроекту на комітеті буде складися в тому, що будуть виступи, а ми не будемо іти по поправках? Чи ми зараз підемо по кожній поправці окремо?

Тому що поправок, які подала Юля Тимошенко і я, їх є тут велика кількість. І говорити про них в загальних рисах набагато складніше ніж іти по всіх поправках. Скажімо, деякі з тих поправок, які вже враховані комітетом, вони теж, мені здається, можуть бути предметом для дискусій стосовно того чи іншого варіанту врахування. Тому я хотів би зрозуміти для себе перед тим, як я візьму слово по суті, форму нашої роботи. Бо якщо ми йдемо по поправкам, тоді я не буду говорити речей. Якщо ми плануємо іти, просто зробити виступи, а потім те, що підготував ваш секретаріат, схвалити і винести в зал, – це інша форма роботи. Тому от питання такого характеру, прошу дати відповідь.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

У нас на сайті комітету були вивішені дати, коли засідала робоча група, де за участю народних депутатів, їх помічників, експертів, бізнес-середовища, державних інституцій і так далі розглядалася кожна поправка по суті. В підсумку цієї дискусії, я сказав, впродовж двох тижнів, ми сформували таблицю, яку в остаточному варіанті роздали в суботу кожному члену комітету для того, щоб він познайомився.

Тому враховуючи, що зараз немає потреби проходитись по конкретно кожній правці, але будь-який автор, в тому числі і ви маєте право наполягати на уточненні, обговоренні, фіксації, обґрунтуванні. І комітет може визначитися: підтримати, не підтримати і так далі. Цей документ узгоджений робочою групою, яка була затверджена комітетом. Тому є у вас бажання якісь конкретні правки, кажіть, які. Якщо хочете у загальному виступити, будь ласка, дамо до 2 хвилин, виступаємо.

КРУЛЬКО І.І. Якщо дозволите, Михайло Володимирович, я скористаюсь цією унікальною нагодою, що на комітеті присутній Голова Нацбанку Яків Васильович, я поспробую. Бо це не стільки моє, так би мовити, і моє теж бажання, але мене люди попросили запитати, якщо дозволите, бо нечасто бачимося, в залі тим більше. Тому скористаюсь цією нагодою, щоб це зробити тут. Це сьогодні мені вранці передали, як ішов на роботу, 2 монети. Так мені нагадало: це гривня, яка була, – це гривня, яка стала. Більше схожа на 2 копійки.

Я хотів запитати, що стало причиною, поясніть для мене, щоб я міг людям роз'яснити теж. Чому у нас гривня зараз стала схожою на монету, яку кидали колись в апарати для газировки і отримували воду без сиропу?

СМОЛІЙ Я.В. Я би хотів сказати, що ми зібралися сьогодні на комітеті обговорити Закон про валюту і валютні операції.

КРУЛЬКО І.І. Це теж валюта ніби національна.

СМОЛІЙ Я.В. Якщо вас цікавлять фізичні розміри властивості монет, чому такий дизайн і таке рішення. Я можу окремо організувати зустріч з Департаментом готівкового обігу, і ми дамо всі пояснення, чому таке рішення було прийнято. Сьогодні я би просив сконцентрувати увагу на більш важливому законопроекті.

КРУЛЬКО І.І. Але ж ви розумієте, народ вимагає іншого. Сьогодні до роботи не можна було доїхати, в тому числі...

СМОЛІЙ Я.В. Ну, я теж пішки йшов. Ми всі були в однакових умовах.

КРУЛЬКО І.І. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

КРУЛЬКО І.І. Якщо дозволите. Я в такому випадку скористаюся своєю нагодою. Я так розумію... Я продивився текст, і до поправок, на жаль, які ми подали, хоча я вважаю, що поправки мають, ті які подала Юля Тимошенко і я, вони мають тут логіку включно з назвою закону, підходів до визначення принципів, визначень які в цьому законі є. На жаль, робочою групою, я не знаю, чи там брали участь всі члени комітету, але вони відхилені по великій своїй кількості. Тому я можу з великою долею вірогідності сказати, що фракція "Батьківщина" не

буде підтримувати в такому вигляді цей законопроект в сесійній залі. В той же час я хотів би сказати логіку, що на нашу думку є ключовою помилкою цього законопроекту.

Одразу фактично після проголошення державної незалежності, коли уряду було надано право приймати декрети, які мали силу закону, у нас почав діяти відповідний декрет. І, на жаль, якщо ми проаналізуємо термінологію, яка в законі зустрічається, логіку викладення, то він зберігає застарілу логіку побудови, стилістику викладення, термінологію, та сама, яка була передбачена в двадцять п'ять років тому прийнятому Декреті "Про систему валютного регулювання і валютного контролю".

Якщо конкретно сказати, то, наприклад, термін валютні операції, він є застарілим. І навіть вже в національному і в міжнародному праві використовується валютні правочини, а не валютні операції. На жаль, в законопроекті це не виправлено. Зміст термінів резиденти і нерезиденти до діючих сьогодні в нормах міжнародних договорів або правилах міжнародних платіжних систем також не відповідають. Наші експерти, які аналізували цей закон, і в наших поправках це чітко відображено стосовно того, що законопроект мінімум в двох статтях порушує норми Конституції України: пункт 1 частини другої статті 92, пункт 3 статті 116 Конституції; грубо суперечить Договору про асоціацію з Європейським Союзом. І є цілий перелік, ми давали в поясненнях до наших поправок, цілий перелік статей, які також цим законом можуть бути порушені.

Але найголовніше, що цей закон на практиці може створити для звичайного громадянина безліч проблем. Скажімо, треба уже додатково, бо я щойно цю таблицю отримав, але те принаймні, до чого ми подавали свої поправки як суб'єкти права законодавчої ініціативи, питання обмінних пунктів, які за задумом будуть зараз знаходитися тільки в банках і працюватимуть там з 9 до 18 години, що фактично може створити реально практичні проблеми для багатьох українських громадян, які вже звикли до іншого формату.

Інший момент, перекази сім'ям з-за кордону, які можуть бути заборонені за рішенням Національного банку, і на це ніхто не зможе вплинути. А сьогодні українські заробітчани стали фактично головними донорами і інвесторами в українську економіку. Про те, що валюту може бути вилучено в громадянина України навіть без рішення суду. Ну і так далі.

Я ще раз кажу, чому я закликаю комітет не на робочих групах, а на формальному засіданні, де приймаються рішення, піти по конкретним поправкам. І тільки аналіз по конкретних поправках дасть можливість сформувати цілісну картину.

Я, безумовно, можу на цьому завершити свій виступ, якщо це не має ніякого змісту, і ми підемо зараз засідати у Верховну Раду далі працювати, але от кажу вам як... ну не був на ваших засіданнях до цього, але все-таки мені здається, що де ж проходити тоді друге читання постатейно і по поправках, як не на засіданні комітету. Робоча група, вибачте, вона не має повноважень приймати рішення, рішення тут ухвалюється, а не на групах. Група може пропонувати свої ідеї. Ну це, безумовно, рішення комітету буде, як ви приймете, але все-таки я ж кажу, для мене цілісну картину я не можу зараз скласти, прийдеться аналізувати і вже тоді в залі виходити на якісь рішення...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Дякую, пане Іване.

Я, єдине, хотів би сказати, що, насправді, у нас були в робочій групі пакет пропозицій, внесених пані Тимошенко і паном Крульком, і їхніми колегами. На жаль, вони змінюють концепцію перших восьми статей, і вони не відповідають тій ідеї, яку ми затвердили при першому читанні. Тому ми змушені були відхилити. Хоча частина правок враховані вже в наступних статтях. Ми щиро переживали, бо ми дзвонили і просили представників від "Батьківщини" бути на робочих групах, але, на жаль, не получилось.

І хочу сказати, у нас є, насправді, лист від Єврокомісії, який... підтримує цей законопроект Єврокомісією і просить всіляко підтримувати в сесійній залі. Але це додаткова інформація до того, що ми обговорюємо.

Просив слово пан Рибалка Сергій. Прошу. Після нього – Демчак.

РИБАЛКА С.В. Дякую, Михайло Володимирович.

Дійсно, проходили робочі групи, деякі речі враховані. Те, що стосується моїх правок, то я вважаю, що, перше, дуже добре, що вплив від валютних обмежень буде погоджувати і навіть слухати і профільний комітет, і Рада Національного банку, а не рада фінстабільності, по-друге, що продовження цих валютних обмежень теж будуть з погодження Ради Національного банку. Безумовно, деякі речі були не враховані, але я вважаю, що цей законопроект, який є, він кращий того Декрету, який 93 чи 96 року от. І ми не можемо жити минулим.

Але в мене є питання стосовно 33 статті і виключення цієї статті. Тут є представник Мінекономіки, тому що до мене в залі підходили колеги, а це наші голоси. От це правка, якщо я не помиляюсь, нашої колежанки Острікової, але питання про виключення цієї статті номер 37. Тому я просив би, Михайло Володимирович, надати йому слово. Де він так є, нехай руку підніме, да, і скаже, в чому, в чому суть питання. Ну, я, хочу, щоб всі почули. Прошу.

ЗВЯГІНЦЕВ С.Б. Доброго дня. Мінекономрозвитку, Звягінцев Сергій, директор департаменту. Да, дійсно, на робочій групі ми обговорювали деякі моменти, пов'язані з цим механізмом. Я спробую коротко сказати. В принципі, Мінекономрозвитку цілком підтримує, дійсно...

РИБАЛКА С.В. Громче, пожалуйста, говорите...

ЗВЯГІНЦЕВ С.Б. Мінекономрозвитку цілком підтримує ті норми Закону про валюту, які пропонуються Національним банком, дійсно, назрілі, актуальні, от необхідні. З одним застереженням щодо якраз виключення 37 статті, оскільки вважаємо, що її відміна на даний час є передчасною от, бо фактично відсутні інші будь-які механізми, інструменти впливу на несумлінних суб'єктів господарювання от, які виводять валюту, ухиляються від оподаткування, а також фінансують тероризм. От якраз і пропонувалось і на робочій групі необхідність реформування саме, да, 37 статті, можливо, і актуалізація окремих положень, але до, так скажімо, повноцінної імплементації угод BEPS її відміна є передчасною.

ДЕМЧАК Р.Є. Наскільки мене інформували, так і є, ми так її вирішили. Чи ні?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Там була правка пані Острікової 256, ми її не підтримали. Була досить серйозна аргументація і досить така аргументована. Але я не хотів би повторюватись, може, буквально вижимку. Є тут заступник бізнес-омбудсмена пані Тетяна Коротка. Вона дуже сфокусувала все, що бізнес переживає від цього, вона змогла навести тоді.. Прошу, пані Тетяна Коротко.

КОРОТКА Т.О. Дякую.

Справа в тому, що це одна з найбільш каральних, найбільш шкідливих норм, і її не можна залишати в будь-якому регулюванні, в будь-якому валютному регулюванні на сьогоднішній день. Це те, що стримує, є непрозорим і корупціогенним фактором для розвитку зовнішньоекономічної діяльності. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу, пан Демчак, потім – пан Різаненко.

ДЕМЧАК Р.Є. Я, перше, по 37 статті. Це зміни до Закону УРСР, УРСР нагадаю, 80-х років про зовнішньоекономічну діяльність. Зовсім інший економічний принцип, індивідуальні ліцензії для зовнішньоекономічної діяльності.

Я розумію, що, можливо, Мінекономіки потрібно в ручному режимі регулювати зовнішньоекономічну діяльність, так зручно, але це однозначно вчорашній день. Я вважаю, що в тій редакції, як підтримала робоча група, потрібно залишати.

Тепер на рахунок... А, пішов пан Крулько. Я хотів йому подякувати, що він, на кінець представник фракції "Батьківщина" присутній. Нам дуже не вистачає їхнє. Ну, я думаю, що його аргументи нам всі зрозумілі були. Просто що камери, я хотів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. *(Не чути)*

ДЕМЧАК Р.Є. ...сказати, ті застереження, що він говорив, я в цілому скажу. Ті застереження, що він говорив, вони не відповідають дійсності. Закон абсолютно про інше. Я не знаю, хто готував йому як би ті тези, але насправді закон не регулює, не забороняє те, що він говорив. І відповідно, нам прикро, що ця фракція не розібралася в суті законопроекту. І ми, на жаль, із-за того, що вони не розібралися із суттю, втрачаємо їхні голоси.

РИБАЛКА Р.Є. Руслан Євгенович, готував Терьохін, который опять уже пьяный.

РІЗАНЕНКО П.О. В мене є пропозиція щодо власної правки, яка врахована, як це не дивно. Просто були проведені додаткові консультації з Національним банком, і вони їх висловили додатково, хоч вони і були присутні на робочих групах, але після вже робочої групи і після повного врахування моєї правки. Вона стосується виключень по здійсненню певних операцій в іноземній валюті, тобто у нас зазначається в законі, що в Україні здійснюються операції в гривні, але є певні виключення, і я робив певні доповнення. Але хочу звернути, це у нас правка 65, стосується вона статті, рядок 58 на сторінці 24. Тут "усі розрахунки на території України проводяться виключно в гривні крім розрахунків за...". І доповнити пунктом 4: "операціями з розміщення виплати грошового доходу та погашення облігацій номінованих в іноземній валюті, якщо це передбачено проспектом таких облігацій".

І ще два пункти, 5: "операціями зі здійснення розрахунків за казначейськими зобов'язаннями України, номінованими в іноземній валюті". І 6: "іншими операціями, визначеними Митним кодексом України та (або) нормативно-правовими актами Національного банку України".

Після певних консультацій ще ми і з комісією, і з банком, є певні пропозиції внести певні уточнення. До цього пункту 4, по пункту 4, де "операції з розміщення виплати грошового доходу та погашення облігацій" додати "також казначейських зобов'язань України", я думаю, це ні в кого не визиває ніяких зауважень, "номінованих в іноземній валюті, якщо це передбачено проспектом цінних паперів". Тут замістити, не таких облігацій, проспектом таких облігацій, а проспектом цінних паперів.

І пункт 5. У Національного банку виникли певні зауваження, що по суті може, вони, звичайно, хочуть контролювати потоки капіталів або мати можливість і вплив на це. А тут, можливо, може виникнути ситуація, коли за гривні можна буде купувати валютні цінні папери, тут же їх продати і отримати валюту, тобто, скажемо так, певний такий потік.

Тому викласти в редакції, коли Національний банк зможе здійснювати контроль над цими операціями, саме вони, в такій редакції цей пункт 5 виключення: "Операція на скупівлю продажу державних цінних паперів, номінованих в іноземній валюті, якщо ініціатором або отримувачем за такою валютою операції є банк".

Я думаю, що зауважень по цьому не повинно бути, тобто по суті воно нічого не змінює, ті ж норми нові залишаємо. Тому прохання підтримати колег таке уточнення до моєї правки, яка і так вже врахована.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Пан Олег, прошу пан Олег Чурій, заступник Голови Нацбанку. Ви поділяєте цю точку зору?

ЧУРІЙ О.Є. Ми підтримуємо цю правку, ми її проговорили разом з паном Різаненком.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

РІЗАНЕНКО П.О. В мене ще одне. Це, шановний пане Довбенко, по вашій правці, яка стосується "Перехідних положень". _____ . Номер?

РІЗАНЕНКО П.О. Це у нас сторінка 97, рядок 160 і правка 234. Концептуально у версії законопроекту, поданого Президентом, який розроблявся Національним банком і який був представлений Президентом саме на Раді реформ, і це президентський законопроект, пропонували, що набуття певних норм цього закону, повноважень, можливостей і лібералізації валютної прив'язані до прийняття певних інших законів і імплементація цих законів. А це стосується BEPS,, нульове декларування і обмін інформацією податковою, тобто наше приєднання до ОЕСД. Перші версії, скажемо, в першому читанні законопроекту чітко було ув'язано, що цей законопроект, значна його частина, набуває чинності тільки з прийняттям тих інших законопроектів.

Нормою, якою, правка, яка була запропонована вами, по суті, усувається ця, скажемо так,, тобто обов'язковість прийняття тих законопроектів, і стає вона просто такою м'якою, що повинні розробити на протязі якогось півроку дані законопроекти, але це вже ніяк не впливає на набуття чинності даного закону або певних можливостей, повноважень даного закону. Я був присутній на тому засіданні Ради реформ, я пам'ятаю аргументацію, яка там називалась, в тому числі Президентом, і говорили, що це обов'язково, нова для прийняття

даного законопроекту. Тому висловлюю свою позицію і пропоную колегам все-таки підтримати варіант, який був в першому читанні.

Можу аргументувати ще певні речі. У нас там була дискусія з цього приводу, в тому числі, з Національним банком заявляли, що МВФ, Світовий банк, вони проти якихось амністій і так далі, і таке інше, нульових декларацій. Я підняв Меморандум з МВФ, от у мене є там пункт, де я можу зачитати, що, які зобов'язання ми на себе взяли, і вони ні в якому разі не стосуються добровільного декларування. Єдине, що є в Меморандумі, це говориться, що ми утримуємось від зменшення податків і не будемо імплементувати якісь нові додаткові виключення або схеми по амністії.

Так от я хочу, просто тут є представники Світового банку, Національного банку, хочу довести інформацію, що добровільне декларування це не є амністія, воно не призводить до зменшення або списання податкових зобов'язань. Воно навпаки дозволяє податкове зобов'язання, про які державі невідомо, вивести з тіні, в білу і сплатити податки, але людям задекларувати певні активи і доходи. Тому я не бачу тут ніяких протиріч з нашими зобов'язаннями, які були взяті перед МВФ в тому Меморандумі.

То пропоную колегам все-таки підтримати законопроект по цьому у версії Президента.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я приймаю ваші аргументи, вони переконливі для мене. Дякую. Ще хочу думку Нацбанку почути, прошу пан Олег Чурій.

ЧУРІЙ О.Є. Національний банк підтримує, що Національний банк буде враховувати прийняття пакету законопроектів ВЕРС про проведення валютної лібералізації. Без врахування добровільної декларації. тільки ВЕРС.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Чи ще якісь є побажання? Прошу пан...

РІЗАНЕНКО П.О. А там ще ...і обмін інформацією, там багато чого..._____. (Не чути)

ЧУРІЙ О.Є. Дивіться, я вже на минулому засіданні комітету колега озвучував думку, чому не потрібен нам сьогодні цей нормативний акт. З точки зору двох базисних речей.

Перше. України на порозі 19-го року. В країні, відверто вам скажу, ну за чотири роки парламентаризму я переконався, що архібезвідповідальні політичні еліти. Це перше.

Друге. Капітал в Україну не йде, він з України тікає. Прошу нагадати, що в 17-му році у нас був мінімальний показник по притоку іноземних інвестицій, тобто Україну ніхто не

Третій аргумент. При цьому ж декреті, який ми намагаємося зараз критикувати, в період 2006, 7-й, 8-й, 9-й рік до нас прийшло найбільший приток інвестицій, який був за всю історію України. Якщо хто забув, то я нагадаю це.

Четвертий аргумент. Всі ті питання, які ми сьогодні хочемо, намагаємося врегулювати цим нормативним актом, їх легко може врегулювати Національний банк своїми постановами і закрити ці всі питання. послідовно, секторально. Я про це вже говорив. Тобто ніяких питань у нас не буде.

Четвертий аргумент. То єсть, п'ятий аргумент, що якщо ми сьогодні будемо приймати те, що от виступали... навіть не це, те, що виступали ви, Михайло Володимирович, і представник Національного банку прозвучало... от я для себе порахував, ми вжили там порядка 20 раз слово "лібералізація". От відверто вам скажу, за 26 років активної своєї діяльності от слово "лібералізація" мене завжди приводить до якихось негативних наслідків, відверто вам скажу, якщо ми вживаємо щодо нормативного акту. Тому що, може, хтось забув, що у нас в 1991 році була 16-а економіка світу і було 53 мільйони населення. І ми під лозунгами лібералізації отримали те, що ми отримали. І зараз ми знову ж таки під цими знаменами лібералізуємо. Що ми лібералізуємо? Населення, яке абсолютно біле і буде виводити капітал? Політична еліта, яка не вірить в майбутнє своєї країни? Я взагалі не можу зрозуміти логіки процесу. От я відверто вам скажу, у мене взагалі якийсь дисонанс викликає це все. Тому тут треба, я відверто скажу, я б добре подумав. Принаймні от я з ким консультувався з бізнесу, так давайте залишим, вже бізнес навчився по тим правилам працювати, який є. я можу приводити десятки прикладів історії України, коли ми там третій раз приймаємо судову реформу чи там ну схожі нормативні чи там господарські акти. Це ж нічого не змінює, розумієте? Це... це імітація такого процесу,

який тільки поглиблює якісь... деградацію в загальному управлінні нашої держави. Чітко і ясно. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Пан Шпек Роман Васильович, голова НАБУ. І після цього – Торгово-промислова палата американська. Да, коротко.

ШПЕК Р.В. Дякую.

Шановні колеги, я прошу вас, не приймайте закон до виборів, не приймайте закон до якоїсь дати, а приймайте через те, що він потрібний для життя. Я працював тоді в уряді, коли приймався декрет. Він приймався як короткостроковий захід, на період до прийняття закону, і 25 років він працює, тимчасова міра на 25 років.

Цей закон потрібний ринку. І не треба боятися лібералізації. Потрібно послідовно приймати і всі інші закони, які дадуть можливість реформувати і інші галузі життя, і структурні реформи підтримувати. Якщо б проводилися реформи і приймалося те, що ви підписали в коаліційній угоді, то ви б не показували одну гривню того періоду і сьогоднішнього, воно ваша відповідальність. І не давайте запитання, відповідайте на них, прохання прийняти цей закон.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

І Тетяна Прокопчук, віце-президент Американської торгово-промислової палати – одна хвилина, і виходимо на рішення.

ПРОКОПЧУК Т. Шановні колеги, доброго дня! Дякую за можливість висловити думки бізнес-спільноти. Повністю підтримую колегу, власне, майже місяць тому у цій кімнаті ми обговорювали важливість валютної лібералізації. Ми дякуємо парламенту за схвалення законопроекту у першому читанні, надавали пропозиції між першим та другим читанням. Дуже сподіваємося, що остаточна редакція дійсно стане тією основою для вільного руху капіталу. Водночас я хотіла зазначити, що для нас важливо, щоб валютна лібералізація відбувалася на основі фінансової стабільності. Тобто щоб Національний банк міг реалізовувати ті повноваження, які передбачаються для того, щоб забезпечити макроекономічну стабільність.

Я дякую вам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, на прийняття рішення, я як доповідач пропоную проголосувати таке рішення. Пункт перший. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України "Про валюту" (№ 8152) прийняти у другому читанні та в цілому.

Другий пункт. Доручити Довбенку спільно із секретаріатом комітету, провести техніко-юридичне узгодження порівняльної таблиці.

І третє. Доповідачем від комітету призначити першого заступника голови комітету. Інші думки є? Прошу ставити на голосування. Хто за цю пропозицію?

_____. (Не чути)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, ми дійсно 261-у мали визначитися, я вибачаюсь. Я...

ДЕМЧАК Р.С. Поставити або ми підтверджуємо, або ми не підтверджуємо, от і все.

РІЗАНЕНКО П.О. Для протоколу уточнення по 65 правці.

Пункт 4. Операціями з розміщення виплати грошового доходу та погашення облігацій казначейських зобов'язань України, номінованих в іноземній валюті, якщо це передбачено проспектом цінних паперів, умовами їх розміщення.

Пункт 5. Операціями з купівлі-продажу державних цінних паперів, номінованих в іноземній валюті, якщо ініціатором або отримувачем такої валютної операції є банк.

І 6. Тут без змін, але я зачитаю. Іншими операціями, визначеними Митним кодексом України та (або) нормативно-правовими актами Національного банку України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Взагалі члени комітету, я хочу, що в чому тут різниця наша. У моїй правці я фіксую, що може, може враховувати рекомендації Національний банк. А Павло Олександрович пропонує прямий зв'язок, чіткий, жорсткий. Це я правильно трактую?

РІЗАНЕНКО П.О. Я пропоную залишити в редакції, запропонованій Президентом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так. А я пропоную мою підтримати.

Тому перше, що ми... раз була в таблиці моя, то мою ставимо на голосування. Правильно я... Ви не заперечуєте? Моя була першою правка в таблиці, тому хто за те, щоб мою підтримати, а потім ваша буде.

РІЗАНЕНКО П.О. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, зняти.

Тому, колеги, хто за те, щоб підтримати мою правку 244, яка пропонується робочою групою врахувати. Хто – за? Раз, два, три, чотири, п'ять. Прошу опустити. Хто – проти? Немає. Хто – утримався? Два. Дякую.

Можемо виходити на голосування в цілому? Колеги, тепер хто за те, щоб запропонований мій варіант поставили на голосування з трьох пунктів, прошу голосувати. Хто – за, колеги? Раз, два, три, чотири, п'ять, шість. Прошу опустити. Хто – проти? Немає. Хто – утримався? Один. Рішення прийнято. Дякую, колеги.

ДЕМЧАК Р.Є. Михайло Володимирович, поки не закрили засідання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, прошу, ще пан Демчак.

ДЕМЧАК Р.Є. Я прошу повернутися до законопроекту 6027-д і підтримати правку 69 в редакції Павла Олександровича Різаненка. Я просто не зорієнтувався, я думав проголосувати, яка ще краща, да, і не віддав свій голос. Тому я хотів би, щоб ви ще раз поставили на підтвердження правку 69-у у редакції Павла Олександровича Різаненка. 6027-д.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, так.

Значить, колеги, тоді я пропоную, хвилинку, повернутися до розгляду нашого законопроекту 6027-д. Хто за те, щоб повернутися до розгляду, прошу голосувати. Прошу опустити руки. Хто – проти? Немає. Хто – утримався? Один. Дякую.

Тепер пан Демчак пропонує підтримати 69 правку у редакції пана Різаненка. Так, так.

Хто за цю пропозицію, члени комітету, ми дискутували, не буду називати. А тепер... Да, ви – за. Да, не було голосів. У нас було 4 "за". Да.

Тому, хвилинку, хто за те, щоб підтримати пропозицію пана Різаненка, прошу голосувати. Раз, два, три, чотири... Одноголосно. Дякую, колеги.

Таким чином, ми проголосували про те, щоб рекомендувати в другому читанні і в цілому. Дякую.

Прошу до роботи, бо нас чекають в сесійній залі.